

Vår saksbehandler: Karl Gunnar Kristiansen
E-post: kgk@udir.no

Vår dato:
2.12.2021
Vår referanse:
2021/88

Deres
dato:
Deres
referanse:

Referat rådsmøte 8 - 1. desember 2021 / FRNA

Tid: Onsdag 1. desember 2021 kl. 10.00 – 14.00

Sted: Utdanningsdirektoratet

Part	Til stede	Meldt forfall
Arbeidsgiver	Marte Gustad Iversen, Spekter Espen Lynghaug, NHO Mat og drikke Jørn Lieng, Skogbrukets landsforening Bjørn Lauritzen, MEF	Stine Akselsen, Sjømat Norge
Arbeidstaker	Audun Stautland, Norges Fiskarlag Erlend Hanssen, Norsk Sjømannsforbund	Endre Lie, Fellesforbundet Karina Veum, Arbeidsmandsforbundet
Pedagogisk personell	Bjarte Haugland, Skolenes landsforbund Trine Merethe Paulsen, Utdanningsforbundet	Bjørn Jensen Henning Bratthammer, Utdanningsforbundet
Annen organisasjon	Anne Marie Siri, Norske Reindriftsamers Landsforbund	Inger Anita Smuk
KS	Arne Jostein Vestnor Bodil Hørlück Berg	
Elevrepresentant	Signe Margarete Krüger Birks	Helena Blostrupsen, Elevorganisasjonen
Sekretariat/Udir	Karl Gunnar Kristiansen, Udir	

Dagsorden for møte 8, 2021

- 1.8.21 Godkjenning av møteinnkalling og dagsorden**
- 2.8.21 Læremiddelutvikling i smale fagområder innenfor yrkesfaglige utdanningsprogram – utlysning 2022**
- 3.8.21 Informasjon om gjennomføring av eksamen og innspill til kompetansemål for Hestefaget**
- 4.8.21 Verneverdige tradisjonshåndverksfag som utløser tilskudd til lærebedrifter**
- 5.8.21 Innspill til nye videreutdanningstilbud for yrkesfaglærere**
- 6.8.21 Søknad om nytt forsøk med 2+2 i landbruksfaget – Viken Fylkeskommune**
- 7.8.21 Organisering av arbeidet med Agronom i en eventuell 2+2 modell**
- 8.8.21 Høringsutkast opplæringsloven – Status for arbeidet**

- 9.8.21 Orienteringssak - Oppsummering og vurdering av de faglige rådenes innspill til kryssløp**
- 10.8.21 Oppdrag til FR – Kvalitetssikring yrkesbeskrivelser utdanning.no**
- 11.8.21 Fordypning i skogfaget**
- 12.8.21 Eventuelt**
- ✓ Flytte møte 30. mars 2022.
 - ✓ Fiske og fangst (se e- post fra Bjarte)

Behandling av sakene

1.8.21 Godkjenning av møteinnkalling og dagsorden

Vedtak

Møteinnkalling, dagsorden og referat godkjent. Til eventuelt ble følgende saker meldt inn.

- ✓ Flytte rådsmøte 30. mars 2022.
- ✓ Fiske og fangst (se e- post fra Bjarte)

Vedtak

Godkjent

2.8.21 Læremiddelutvikling i smale fagområder innenfor yrkesfaglige utdanningsprogram – utlysning 2022

Utdanningsdirektoratet lyser årlig ut tilskudd til utvikling av læremidler innen fire kategorier: smale fagområder, særskilt tilrettelagte læremidler, læremidler for minoritetsspråklige elever og parallellutgaver. I arbeidet med utlysning for 2022 ønsker direktoratet innspill fra de faglige rådene på forslaget til prioritering.

Utdanningsdirektoratet har foreslått å prioritere fagene vg2 Heste- og dyrefaget samt vg3 Hovslager, Havbruksteknikk og dyrefaget. Direktoratet mener Vg2- og vg3-løp med større faglige eller strukturelle endringer bør prioriteres som følge av nye læreplaner.

FRNA vil også nevne at bransjeorganisasjoner også har forlag/ kurstilbydere som også bør stimuleres til å delta i anbuds konkurransen om læremidler. Rådet tror muligheten for å søke om midler til å utvikle læremidler, er lite kjent. Videre mener rådet at det er viktig at Udir gjør en prioritering av hvilke fag som har behov for nye læremidler slik at de læremidlene som utvikles får tilstrekkelige ressurser for å utvikle kvalitetsmessige gode læremidler.

Vedtak

FRNA mener det er riktig å prioritere Vg2- og vg3-løp med større faglige eller strukturelle endringer. Rådet slutter seg til direktoratets forslag til prioriteringer for naturbruk.

3.8.21 Orientering om læreplaner og eksamen

Markus Stuestøl fra Udir orienterte om at direktoratet starter et arbeid med å utvikle nye eksamener i yrkesfagene. Den gamle eksamensordningen har typisk vært en case med en 5 timers prøve. Udir ønsker å se på nye muligheter for eksamen ved å splitte eksamen mer. Direktoratet vil invitere de faglige rådene med i arbeidet. Etter hvert som prosessen går fremover, vil legge ut eksempler på nye måter å gjennomføre eksamen på.

Udir har mottatt et innspill til endring i læreplanen for hestefaget. Innspillet vil bli behandlet i Udir og FRNA vil bli involvert i saken.

Vedtak

Informasjonen tas til orientering.

4.8.21 Verneverdige tradisjonshåndverksfag som utløser tilskudd til lærebedrifter

Oversikt over verneverdige tradisjonshåndverksfag som utløser tilskudd blir normalt oppdatert 01.01. hvert kalenderår. Det er ikke gjort endringer i listen siden 2019 i påvente av ny tilbudsstruktur og utvikling av nye læreplaner.

Lærefagene som utløser ekstra tilskudd blir vurdert til å ha en kulturell verdi, som det av samfunnsmessige årsaker er viktig å videreføre, på tross av at fagene har et lite rekrutteringsbehov. Følgende kriterier ligger til grunn for vurdering av hvilke fag som skal få ekstra tilskudd:

- Faget skal være en del av tilbudsstrukturen for videregående opplæring eller være godkjent som et forsøk.
- Faget er truet og fagkunnskaper står i fare for å dø ut på grunn av mangel på ny rekruttering.
- Faget skal ivareta tradisjonelle håndverksfaglige teknikker, materialer og metoder.
- Faget har kulturell verdi, som det av samfunnsmessige årsaker er viktig å videreføre.

FRNA ser ut fra direktoratets analysebrett at Reindriftsfaget de siste tre årene har hatt 5- 6 avlagte fagprøver. Faget ansees å ha en viktig kulturell verdi, som det av samfunnsmessige årsaker er viktig å videreføre, på tross av at fagene har et lite rekrutteringsbehov.

Vedtak

FRNA slutter seg til den foreslåtte listen over verneverdige tradisjonshåndverksfag der hovslagerfaget inngår. I tillegg foreslås Reindriftsfaget inn på listen over verneverdige tradisjonshåndverksfag.

5.8.21 Innspill til nye videreutdanningstilbud for yrkesfaglærere

Videreutdanning for yrkesfaglærere er forankret i strategien «Yrkesfaglærerløftet – for fremtidens fagarbeidere». Et av målene i strategien er å bidra til å gi yrkesfaglærere gode muligheter for kompetanseutvikling gjennom å utvikle relevante etter- og videreutdanningstilbud. Skoleeier får stipend- eller vikarmidler for lærere som deltar i ordningen.

Dagens studietilbud

Vi har per i dag avtale om 26 videreutdanningstilbud med 9 UH-institusjoner. Tilbudene favner bredt og inneholder flere ulike tema- og kompetanseområder. Vi har grovt sortert dem i følgende kategorier:

- Ny teknologi og e-læring
- Klasseledelse og relasjonskompetanse
- Veiledningspedagogikk og coaching
- Fagfornyelsen
- Yrkesfaglig fordypning, yrkesdidaktikk og yrkesdifferensiert opplæring

Yrkesfaglærere kan også søke på videreutdanningstilbud innenfor Kompetanse for kvalitet. Dette er blant annet studietilbud i fellesfagene, spesialpedagogikk eller veilederutdanning.

I vedlagt saksfremstilling har direktoratet satt opp noen spørsmål til diskusjon som vi ber rådsmedlemmene forberede seg på.

Faglig råd for naturbruk mener det bør satses mer på **Yrkesfaglig fordypning, yrkesdidaktikk og yrkesdifferensiert opplæring**. Faglige tilbud i programfag for yrkesfaglærere oppleves å være en mangelvare i videreutdanningstilbudene. En del lærere sitter på utdatert kompetanse om hvordan teknikker er utviklet innen de ulike fag. Her er det et stort etterslep og det er en jobb å gjøre.

Også **Ny teknologi og e-læring** som er fag spesifikk bør prioriteres. Eksempel på teknologiutvikling i fag er papirløse arbeidsplasser.

Klasseledelse, relasjonskompetanse og veiledning er også et viktig tema. Yrkesfaglærere har to roller i forhold til sin yrkesutøvelse. De er lærere og samtidig skal de beherske fag. FRNA erfarer at det er behov for tilbud innen dette tema.

Rådet mener også at fagskolene bør kunne tilby videreutdanning for yrkesfaglærere. Fagskolene kan tilby målrettede videreutdanning spesielt innenfor Yrkesfaglig fordypning, yrkesdidaktikk og yrkesdifferensiert opplæring. Rådet mener også at det bør tas initiativ og tilrettelegges for et godt samarbeid mellom fellesfagslærere og yrkesfaglærere i videreutdanningstilbudene.

Vedtak

Rådets innspill oversendes Utdanningsdirektoratet.

6.8.21 Søknad om nytt forsøk med 2+2 i landbruksfaget – Viken Fylkeskommune

Viken fylkeskommune søker om et nytt forsøk med lærlingeordningen (2+2) i landbruksfaget inn i fagfornyelsen. Søknaden tar utgangspunkt i det pågående forsøket innenfor samme fagområde. Hensikten er å gi landbruket litt mer tid til å se mulighetene innen lærlingeordningen. I de områdene hvor hovedmodellen 2+2 er etablert, gir næringslivet gode tilbakemeldinger. Etter Vg2 landbruk og gartneri med forsøkslæreplaner ved Buskerud vgs har elevene kunnet søke seg ut i lære i gartnerfaget (forsøk) eller landbruksfaget (forsøk). Gartnerfaget har endret opplæringsordning med fagfornyelsen. Det betyr i praksis at elevene som sist skoleår gikk Vg2 landbruk og gartneri kunne søke læreplass i både gartnerfaget og landbruksfaget høsten 2021, mens elevene som gikk Vg1 naturbruk ikke har samme mulighet til å søke læreplass i landbruksfaget. Dette fordi forsøket avsluttes i 2023.

Tilbakemeldingene fra aktørene som har deltatt i forsøket viser at læretid i landbruket har vært vellykket og en suksess ved de skolene som har deltatt. Resultatene i regionen er gode, og selv om landbruk kun fortsetter som et 3-årig opplæringsløp i skole i fagfornyelsen, ønsker vi å fortsette med 2+2 modellen. Evalueringene av forsøket viser at læringseffekten er større for lærlinger i en bedrift enn for elever som går tredje året i skole.

FRNA mener det er svært uheldig at forsøket med 2+2 modell i landbruksfaget avsluttes i 2023. Dette fordi FRNA har besluttet å ta stilling til ny opplæringsmodell for Agronom i mars 2022. Rådet mener derfor det vil være formålstjenlig at alle fylkeskommuner som deltar i forsøket med 2+2 modell i Agronomfaget videreføres frem til Utdanningsdirektoratet og Kunnskapsdepartementet har besluttet fremtidig struktur for faget.

Vedtak

FRNA anbefaler søknaden fra Viken Fylkeskommune om lærlingeordningen (2+2) i landbruksfaget inn i fagfornyelsen. Rådet mener at det også bør åpnes for at øvrige forsøksfylker får anledning til å videreføre sine forsøk frem til Utdanningsdirektoratet og Kunnskapsdepartementet har besluttet fremtidig struktur for faget.

7.8.21 Organisering av arbeidet med Agronom i en eventuell 2+2 modell

FRNA har besluttet å ta stilling til ny opplæringsmodell for Agronom i mars 2022. FRNA-AU foreslår at rådets arbeidsgruppe for Agronom forbereder et saksfremlegg med en anbefaling til rådsmøtet 30.3.2022. Fagansvarlig for FRNA deltar som sekretær for arbeidsgruppen i denne saken.

Vedtak

Arbeidsgruppen for Agronom forbereder sammen med fagansvarlig saksfremlegg for å ta stilling til en eventuell ny opplæringsmodell til rådsmøtet 30.3.2022.

8.8.21 Høringsutkast opplæringsloven – Status for arbeidet

Forslag til ny opplæringslov er sendt på høring, med høringsfrist 20. desember 2021. Den nye loven trer i kraft fra 1. august 2023. FRNA behandlet saken på rådsmøtet 27. oktober 2021 og mente at det er viktig å fokusere høringssvaret på «kvalitet i utdanningen». Utstyrssituasjonen i skolene er i denne sammenhengen et sentralt tema. Videre besluttet rådet at et forsterket AU (AU + Bodil Hørlück Berg) skulle forberede et forslag til høringsinnspill.

Forslag til høringsinnspill fra FRNA- AU ble presentert på møtet. Høringsinnspillet tar utgangspunkt i temaer som ble drøftet på rådsmøte 27. oktober (se vedlegg).

FRNA mener høringsinnspillet ivaretar de diskusjonene og temaene rådet har vært opptatt av. Spesielt er rådet opptatt av at utstyrssituasjonen i skolen fortsatt må reguleres i opplæringsloven.

Vedtak

FRNA slutter seg til høringsinnspillet som er utarbeidet av arbeidsutvalget.

9.8.21 Orienteringssak - Oppsummering og vurdering av de faglige rådernes innspill til kryssløp

Utdanningsdirektoratet har oversendt en oppsummering av de faglige rådernes innspill til kryssløp i tilbudsstrukturen.

Vedtak

Informasjonen tas til orientering.

10.8.21 Oppdrag til FR – Kvalitetssikring yrkesbeskrivelser utdanning.no

Oppdrag om å kvalitetssikre yrkesbeskrivelsene for naturbruk på utdanning.no ble sendt ut til rådets arbeidsgrupper 17.11.2021. Rådet minner om fristen for å kvalitetssikre yrkesbeskrivelsene som er 15. januar 2022,

Vedtak

Arbeidsgruppene arbeider videre med kvalitetssikring av yrkesbeskrivelsene.

11.8.21 Eventuelt

Flytte rådsmøte 30. mars 2022.

Leder i FRNA har møtekollisjon på det planlagte rådsmøtet 30. mars 2022. Møtet flyttes til 29. mars 2022.

Kryssløp fra Fiske og fangst til vg3 Matros/ motormann.

Saken handler om Fiske og fangst elevane på naturbruk som ikke får læreplass på et fiskefartøy, men då må ta læretida si på en annen type fartøy. Ein matros /motormann elev (TIF) som får plass på et fiskefartøy slipper unna med 2 år læretid, men en fiske og fangst elev som da må ta læretiden sin som matros må gå fire år i lære. Dette resulterer i at de som vil gå videre på fagskole å ta maritim sertifikatutdanning, ikke får gjennomført utdanningen sin på samme tid selv om de har ganske like læreplanmål i læretiden.

FRNA er glad for at medlemmer og varamedlemmer tar opp saker som kan være utfordrende i utdanningsprogrammet for naturbruk. Rådet mener denne type sak bør drøftes i rådets arbeidsgruppe for fiske og fangst. Saken kan deretter fremmes på ett av de kommende rådsmøtene.

Vedlegg**Hørings svar fra Faglig råd for naturbruk - Opplæringsloven**

I forslaget til opplæringslov er flere momenter tatt ut av gjeldende opplæringslov med henvisning til at forhold er ivaretatt i andre lov- og regelverk. Dette skaper utfordringer både for lærere, elever og læringer som skal kunne forstå sine rettigheter og plikter, og for skoleeier og lærebedrifter som skal ivareta disse rettighetene. Det er derfor viktig med et tydelig og felles lovverk for grunnopplæringa for å sikre kvalitet og likhet i fag- og yrkesopplæringa.

Krav til utstyr i skolen

Høringsutkastet foreslår å ta ut generelle krav til utstyr i skolene med henvisning til en formulering om at opplæringa skal være gratis og kvalitetsmessig forsvarlig. Vi er kjent med at det i dagens skole er utfordringer knyttet til utstyr for opplæring i yrkesfagene. Det vil derfor være svært uheldig å fjerne det spesifikke krav til utstyr. For fag- og yrkesopplæringa er tilgang på relevant og oppdatert utstyr avgjørende for å kunne gi opplæring av god kvalitet, opplæring som sikrer kompetent arbeidskraft til næringslivet, noe som er fag- og yrkesopplæringas oppgave. Krav til utstyr innenfor de enkelte yrkesfaglige programområdene var tidligere konkretisert i læreplanene. I dagens læreplaner er dette tatt ut og sikret gjennom opplæringsloven. FRNA mener det er viktig at opplæringsloven ivaretar et så sentralt punkt for å sikre kvalitet i opplæringa.

Retten til spesialundervisning

Det er foreslått at rett til spesialundervisning for lærekandidater tas ut av loven, med henvisning til at denne gruppens rettigheter er ivaretatt i andre lovverk (FN-konvensjon om menneskerettigheter). FRNA mener det er viktig at denne gruppens rettigheter er ivaretatt i opplæringslov. Lærekandidater utdanner seg mot en planlagt grunnkompetanse, og er en viktig gruppe som kan gjøre ungdom kvalifisert til ansettelse i arbeidslivet. Kandidatene har muligheter til å bygge videre på sin utdanning frem til fag- / svennebrev. I den grad lærekandidaten selv, eller dennes foresatte, skal orientere seg i de muligheter og rettigheter som foreligger, er det urimelig å forvente at vedkommende skal måtte orientere seg og ha oversikt over andre regelverk. Lærekandidater er en del av grunnopplæringa og bør ha sine rettigheter ivaretatt i lovverk som regulerer denne.

2. Kapittel 46 Utvalg, råd, læreplangrupper og klagenemnder som er oppnevnt av staten**46. 4 Departementet foreslår**

- å videreføre regulering i loven om at departementet skal oppnevne Samarbeidsrådet for yrkesopplæringa (SRY), faglig råd og læreplangrupper, men at dette fastsettes i én felles bestemmelse, i motsetning til dagens tre, se forslaget til § 8-1
- å innføre en hjemmel for departementet til å fastsette organenes nærmere oppgaver og sammensetning i forskrift, se forslaget til § 8-1
- å videreføre lovregler om klagenemnder for ikke beståtte fag- og svenneprøver, se forslaget til § 8-3
- å ikke videreføre den lovbestemte plikten til å ta imot verv som medlem av råd eller utvalg i fag- og yrkesopplæringa.

§ 8-1 Rådgivande organ for fag- og yrkesopplæringa

Departementet skal nemne opp eit organ for samarbeid om fag- og yrkesopplæringa som skal gi departementet råd om, og ta initiativ til å fremje, fag- og yrkesopplæringa. Departementet skal nemne opp faglege råd for fag- og yrkesopplæringa. Kvart fag eller fagområde i fag- og yrkesopplæringa skal vere knytt til eit fagleg råd. Departementet skal nemne opp læreplangrupper som skal hjelpe til i arbeidet med å fastsetje innhaldet i fag- og yrkesopplæringa. Departementet kan gi forskrift om samansetjinga av og oppgåvene til organa som er nemnde i denne regelen.

Faglig råd for naturbruk er helt enig i departementets forslag om fortsatt å videreføre reguleringen i loven om SRY, de faglige rådene og læreplangruppene. Disse kan gjerne stå i en felles bestemmelse, det viktige er at det finnes en tydelig hjemmel i loven som sørger for at man får en god forskriftstekst på dette området.

Lovforslaget - språk og struktur

Faglig råd for naturbruk er opptatt av at alle aktører i fag- og yrkesopplæringen har språk og begreper for å kunne forankre og utvikle fag- og yrkesopplæringen. Rådet opplever at forenklingen i lovforslaget går for langt i å fjerne, unnlate å definere, og å utvanne begreper som er viktig for fag- og yrkesopplæringen.

Fag- og yrkesopplæringen ønsker at tilbudsstrukturen som forankrer at opplæringsløp har læretid i bedrift vises til som en selvsagt forskrift. Videre ønsker vi at begrepet lære plass ikke utvannes, og at begreper som lærling og lærekandidat defineres i loven. Når forholdet mellom arbeidsavtale og lærekontrakt/opplæringskontrakt reguleres, er det også behov for å vise hvordan fagbrev-på-jobb-kontrakter skiller seg fra øvrige som er i lære.